

Załącznik
do uchwały Nr
Rady Miasta Krakowa z dnia

**Program Przeciwdziałania Przemocy
Domowej oraz Ochrony Osób Doznających
Przemocy Domowej dla Gminy Miejskiej
Kraków na lata 2024 – 2030**

Spis treści

1. Wstęp	3
2. Definicja przemocy domowej	3
3. Podstawy prawne Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Miejskiej Kraków	4
4. Diagnoza	5
4.1. Krakowski system przeciwdziałania przemocy w rodzinie – rys demograficzny, charakterystyka sposobu strukturyzowania współpracy interdyscyplinarnej, analiza zjawiska przemocy domowej w oparciu o dane instytucjonalne	5
4.2. Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie – przegląd wybranych działań i przedsięwzięć informacyjno-edukacyjnych zrealizowanych w latach 2021 – 2023	13
4.3. Wnioski i rekomendacje	16
5. Adresaci Programu	17
6. Realizatorzy Programu	17
7. Cele Programu i przedsięwzięcia planowane do realizacji	18
8. Monitorowanie i sprawozdawczość	40
9. Skutki finansowe realizacji Programu	40
10. Deklaracja wyników Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Miejskiej Kraków na lata 2024-2030.....	41
11. Ryzyka dla programu	42

1. Wstęp

W Krakowie, od 2010 roku, były realizowane programy na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony osób jej doświadczających. Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Miejskiej Kraków na lata 2021 – 2027, realizowany w oparciu o Uchwałę nr LX/1778/21 Rady Miasta Krakowa z dnia 30 czerwca 2021 roku, skupiał się na organizowaniu pomocy osobom doznającym przemocy, rozwijaniu współpracy interdyscyplinarnej, propagowaniu wiedzy, kształtowaniu umiejętności i postaw umożliwiających mieszkańcom Krakowa skuteczne reagowanie na przemoc w rodzinie. W związku z nowelizacją ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej zaistniała potrzeba wprowadzenia modyfikacji i opracowania nowego Programu. Korespondując z aktywnościami podejmowanymi w latach ubiegłych, Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Miejskiej Kraków na lata 2024-2030 również będzie służyć rozwojowi systemu oparcia społecznego dla osób doznających przemocy, implementując nowe rozwiązania i tworząc warunki sprzyjające dalszemu podnoszeniu poziomu świadomości i wrażliwości społecznej na zjawisko przemocy domowej.

2. Definicja przemocy domowej

Przemoc domowa to zjawisko społeczne dotyczące bezpośrednio osób jej doznających, sprawców i świadków przemocy, w które uwikłane zostają również osoby wspólnie zamieszkujące, najbliższe otoczenie sąsiedzkie oraz zaangażowani w pomoc rodzinie przedstawiciele instytucji, mających z nią kontakt.

Ustawa z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej definiuje przemoc jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Przez osobę doznającą przemocy domowej należy rozumieć:

- a) małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- b) wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
- c) rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,

- d) osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
  - e) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
  - f) osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
  - g) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
  - h) małoletniego,
- wobec których jest stosowana przemoc domowa.

Przez osobę doznającą przemocy domowej należy także rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej wobec osób, o których mowa powyżej.

3. Podstawy prawne Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Miejskiej Kraków

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Miejskiej Kraków na lata 2024-2030 został opracowany w oparciu o akty prawne, które określają obowiązek opracowania i realizacji gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej oraz precyzują procedurę postępowania w przypadku podejrzenia przemocy w rodzinie:

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz. U. z 2021 poz. 1249 ze zm.) o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
2. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”(Dz. U. z 2023 poz. 1870)

Niniejszy Program, w ramach którego będą realizowane zarówno działania skierowane do społeczności Krakowa, jak i do poszczególnych osób doznających przemocy domowej, jest równocześnie realizacją ustawowego obowiązku tworzenia gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej.

Program jest zgodny ze Strategią Rozwoju Krakowa. „Tu chcę żyć. Kraków 2030”, cel operacyjny: V.3 Spójność społeczna oraz cel operacyjny: IV.2 Zrewitalizowane obszary miejskie. Jednocześnie Program realizuje cele i wpisuje się w nadrzędny program strategiczny pn. „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Krakowa 2030” (PS/W2/2022). Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Miejskiej Kraków na lata 2024-2030 jest także zgodny z projektem aktualizowanej Strategii Rozwoju Krakowa 2030 pn. „Tu chce żyć. Kraków 2030/2050” celem operacyjnym 1.1. Silna, spójna społecznie i wielokulturowa wspólnota samorządowa.

4. Diagnoza

W procesie diagnostycznym uwzględniono informacje obrazujące charakterystykę realizacji procedury „Niebieskie Karty” w Krakowie, jak również strukturę rozwiązań przyjętych

w obszarze profilaktyki przemocy w rodzinie wraz z przeglądem wybranych przedsięwzięć realizowanych w ramach Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Miejskiej Kraków na lata 2021-2027. Takie podejście pozwoli zarówno przybliżyć założenia krakowskiego systemu przeciwdziałania przemocy, jak i będzie sprzyjać refleksji nad jego efektywnością.

4.1. Krakowski system przeciwdziałania przemocy w rodzinie – rys demograficzny, charakterystyka sposobu strukturyzowania współpracy interdyscyplinarnej, analiza zjawiska przemocy domowej w oparciu o dane instytucjonalne.

Populację Krakowa, podobnie jak ma to miejsce w przypadku populacji Polski i Europy, charakteryzuje wzrastający odsetek osób w wieku poprodukcyjnym¹, przy jednocześnie malejącej liczbie osób poniżej 18 roku życia. Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej populacji mieszkańców Krakowa w 2019 roku kształtował się na poziomie 23,6%, z czego ponad 57% stanowiły kobiety. W 2020 roku odsetek osób w wieku poprodukcyjnym wzrósł o 0,2 punktu procentowego w stosunku do roku poprzedniego. Wśród krakowskich rodzin z dziećmi dominują rodziny pełne, z jednym lub dwojgiem dzieci, żyjące w związkach formalnych. Współczynnik feminizacji określający liczbę kobiet przypadających na 100 mężczyzn pozostaje w województwie małopolskim na niezmiennym poziomie i wynosi 106 (w skali kraju na 100 mężczyzn przypada 107 kobiet).² W Krakowie współczynnik ten jest wyższy i kształtuje się na poziomie 114³. Warto podkreślić, że szacunki Światowej Organizacji Zdrowia wskazują, że około 736 milionów kobiet na całym świecie na jakimś etapie życia doświadczyło przemocy fizycznej lub seksualnej ze strony partnera, osoby obcej lub obu tych form. Według badań Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej skutki przemocy są bardziej dolegliwe dla kobiet niż dla mężczyzn. Zwłaszcza uwagę należy zwrócić na długotrwałe psychologiczne konsekwencje przemocy, które negatywnie oddziałują na jakość życia kobiet i możliwości realizacji ich aspiracji życiowych, np. po napaści seksualnej aż 50% kobiet odczuwa niepokój, 49% czuje się bezbronna, 39% traci poczucie pewności siebie, 36% cierpi na depresję, 35% ma problemy ze snem, 33% cierpi na napady paniki, a 30% zgłasza trudności z koncentracją.⁴ Według statystyki publicznej, w 2022 roku w Krakowie mieszkały 803 282 osoby - kobiety stanowiły 53,3% populacji⁵. Wskaźnikiem obrazującym dynamikę zmian w strukturze demograficznej jest wskaźnik przyrostu naturalnego. W latach 2008-2019 w Krakowie obserwowalna była jego dodatnia wartość, natomiast od 2020 roku odnotowywany jest ujemny przyrost naturalny. W ujęciu rocznym odnotowano wzrost liczby mieszkańców o 699 osób, natomiast przyrost naturalny Krakowa był ujemny, a jego współczynnik wyniósł: -0,46‰⁶

W czerwcu 2011 roku został powołany krakowski Zespół Interdyscyplinarnej ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, który składał się z Zespołu Strategicznego oraz 9 Zespołów ds. działań lokalnych. W skład Zespołu Strategicznego wchodził przedstawiciele

---

¹ *Wiek poprodukcyjny – według metodologii Głównego Urzędu Statystycznego w wieku poprodukcyjnym znajdują się mężczyźni w wieku 65 lat i więcej oraz kobiety w wieku 60 lat i więcej.*

² *Kobiety w województwie małopolskim, Urząd Statystyczny w Krakowie, Kraków 2021 r.*

³ *Raport o stanie Miasta 2020, Urząd Miasta Krakowa, Kraków, 2021*

⁴ *Portal.gov.pl <https://bip.brpo.gov.pl>*

⁵ *Raport o stanie Gminy 2022, Urząd Miasta Krakowa, Kraków 2023 r.*

⁶ *Raport o stanie Gminy 2022, Urząd Miasta Krakowa, Kraków 2023 r.*

pomocy społecznej, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, kuratorzy sądowi, reprezentanci krakowskich instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, kierujący Wydziałami Urzędu Miasta Krakowa, a także przedstawiciele Prokuratury Rejonowej, Służby Więziennej, Żandarmerii Wojskowej. Zespół Strategiczny podejmował działania o charakterze globalnym, moderując całokształt funkcjonowania krakowskiego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, natomiast aktywność Zespołów ds. działań lokalnych koncentrowała się na oddziaływaniach adekwatnych do specyfiki potrzeb poszczególnych społeczności tworzonych przez mieszkańców różnych dzielnic Krakowa. Podział terytorialny pomiędzy Zespołami odpowiadał obszarom działań poszczególnych filii Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Pracami każdego z Zespołów ds. działań lokalnych kierował Przewodniczący Zespołu ds. działań lokalnych. W skład Zespołów wchodził między innymi pracownicy socjalni, pedagodzy szkolni, funkcjonariusze Policji.

Obecnie, w związku z nowelizacją ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej, dokonaną ustawą z dnia 9 marca 2023 roku o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 535) konieczne było powołanie w Gminie Miejskiej Kraków nowego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej. Tryb oraz sposób powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej został określony w Uchwale nr CXV/3087/23 Rady Miasta Krakowa z dnia 5 lipca 2023 roku. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej został powołany Zarządzeniem nr 2634/2023 Prezydenta Miasta Krakowa z 12 września 2023 roku. Zespół tworzą przedstawiciele Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krakowie, Policji, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, oświaty, ochrony zdrowia, kuratorów sądowych, Żandarmerii Wojskowej, organizacji pozarządowych, Ośrodka Interwencji Kryzysowej oraz Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej.

W latach 2018-2022 pomocą i wsparciem z uwagi na przemoc w rodzinie objęto 15 507 mieszkańców Krakowa.

Rok	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba rodzin objętych pomocą z uwagi na przemoc w rodzinie	1 131	1 059	978	1 060	1 076
Liczba osób w rodzinach objętych pomocą z uwagi na przemoc w rodzinie	3 238	3 151	2 853	3 077	3 188

Tabela nr 1. Liczba rodzin i osób objętych wsparciem z uwag na przemoc domową w latach 2018 - 2022 (opracowanie własne na podstawie danych MOPS).

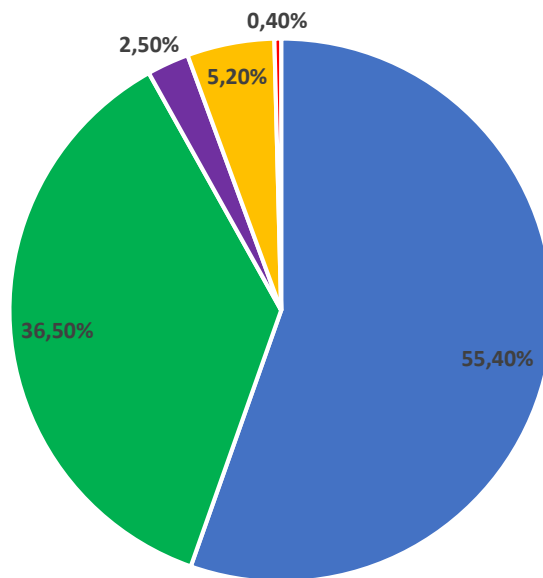
Zgłoszenia dotyczące przemocy w rodzinie przyjmowano zarówno w kontakcie bezpośrednim, jak również z wykorzystaniem zdalnych środków komunikacji. Wszystkie informacje mogące świadczyć o występowaniu przemocy były weryfikowane i sprawdzane. Przedstawiciele uprawnionych organów tj. oświaty, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, policji, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych wszczynali procedurę

„Niebieskie Karty”. W każdej sytuacji wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”, powoływano interdyscyplinarne grupy robocze, tworzone przez pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Policji, pedagogów krakowskich szkół, a także kuratorów, przedstawicieli ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych. Członkowie grupy roboczej spotykali się na regularnie organizowanych posiedzeniach, na które zapraszano zarówno osoby wskazane w procedurze „Niebieskie Karty” jako dotknięte przemocą w rodzinie, jak i osoby, które miały ją stosować. Spotkania z każdą z tych osób odbywały się w innych terminach, gwarantując tym samym bezpieczeństwo osobom doświadczającym przemocy i optymalizując warunki służące wdrażaniu rozwiązań pozwalających na zatrzymanie przemocy. Również poza posiedzeniami grup roboczych, ich członkowie współpracowali z rodzinami, w których była realizowana procedura „Niebieskie Karty”. Pracownicy socjalni oraz funkcjonariusze Policji monitorowali sytuację, poziom bezpieczeństwa osoby doświadczającej przemocy poprzez bezpośredni kontakt w miejscu zamieszkania rodziny. Prace grup roboczych były prowadzone do czasu ustania przemocy w rodzinie lub stwierdzenia braku zasadności realizacji procedury w danym przypadku.

Problematykę przemocy w rodzinie występującej wśród mieszkańców Krakowa przybliżają wskaźniki ilościowe dotyczące realizacji procedury „Niebieskie Karty” przedstawione na przykładzie lat 2021-2022.

W 2021 roku realizowanych było ogółem 1 187 procedur „Niebieskie Karty”, w tym 826, których prowadzenie zainicjowano w 2021 roku. W przypadku 837 „Niebieskich Kart” czynności zostały zakończone z uwagi na ustanie przemocy w rodzinie lub brak zasadności podejmowania dalszych działań w ramach procedury. W 2022 roku były prowadzone 1 194 procedury „Niebieskie Karty”, z których 841 zostało wszczętych w 2022 roku. W przypadku 853 procedur czynności zostały zakończone z uwagi na ustanie przemocy w rodzinie lub brak zasadności podejmowania dalszych działań.

Udział poszczególnych instytucji uprawnionych do wszczynania procedury Niebieskie Karty w 2021 roku

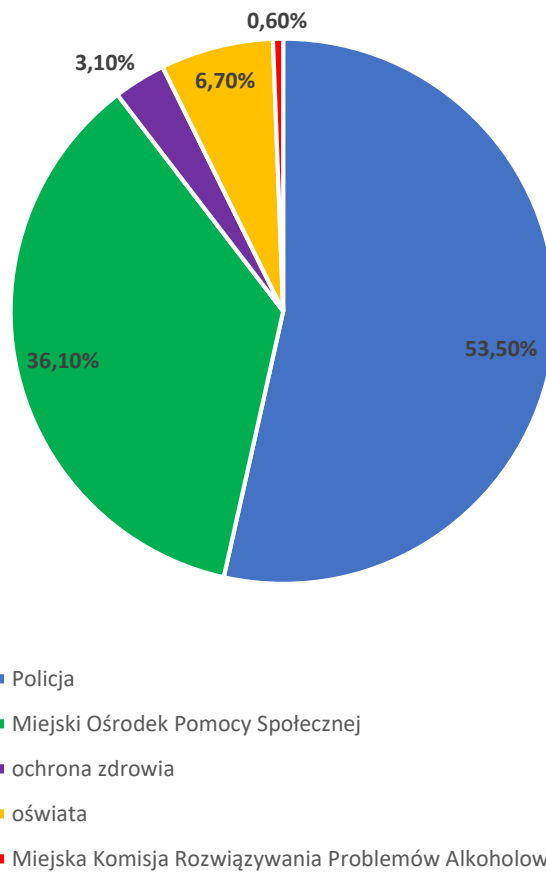

- Policja
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
- ochrona zdrowia
- oświata
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Wykres 1. Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

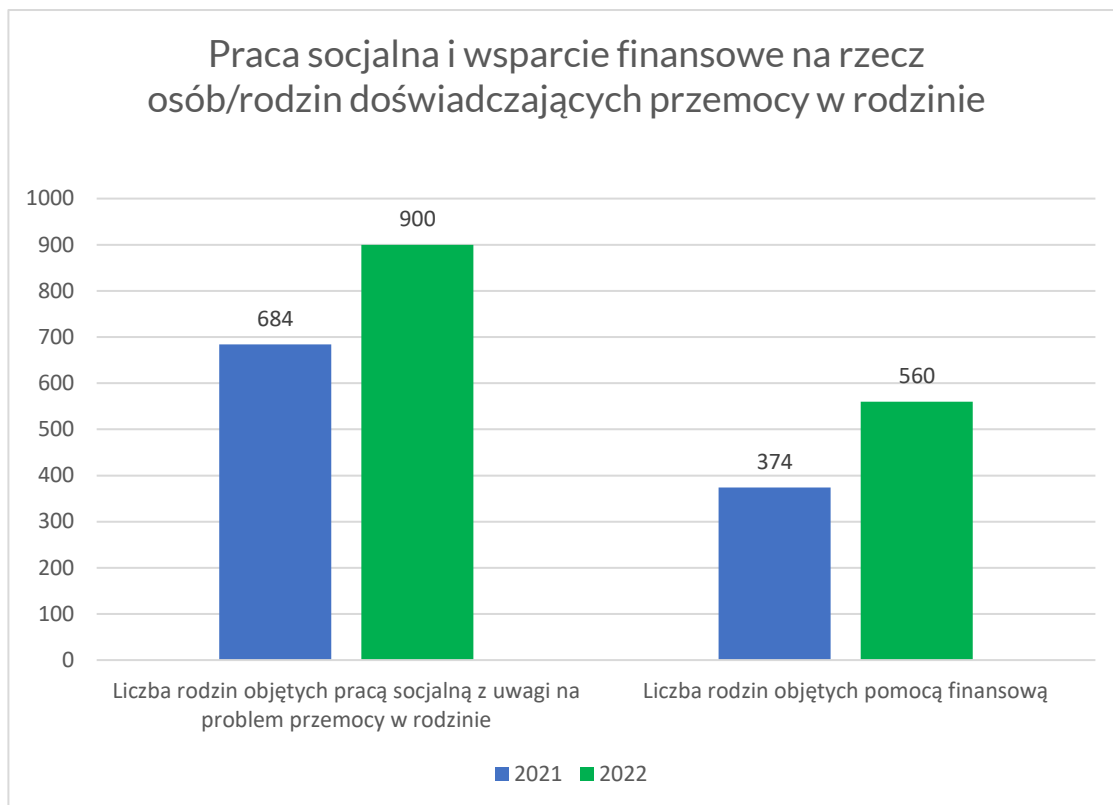
Udział poszczególnych instytucji uprawnionych do wszczynania procedury Niebieskie Karty w 2022 roku

Wykres 2. Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

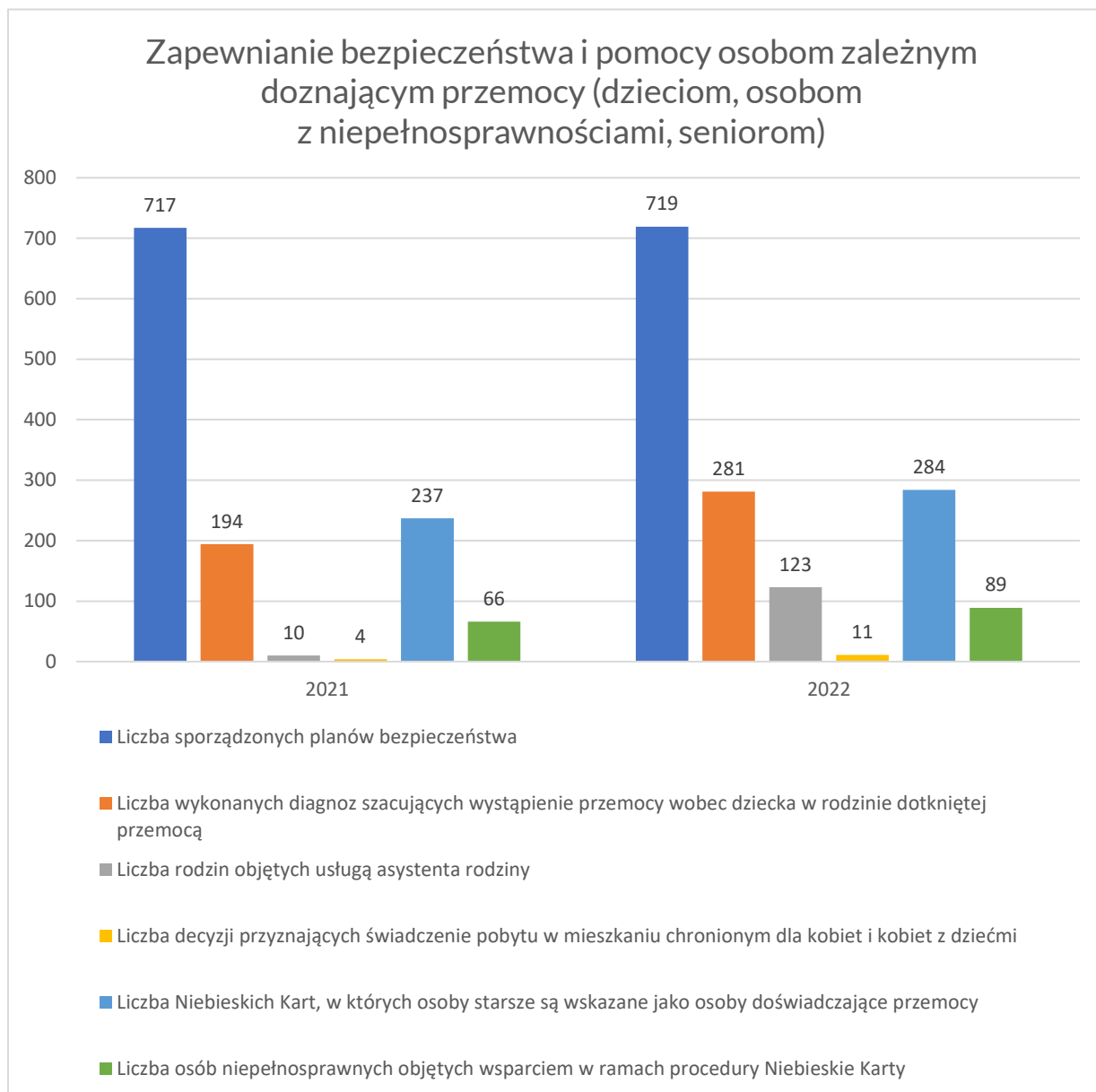
Obserwowalną tendencję wzrostową w zakresie liczby prowadzonych procedur można interpretować nie tyle jako symptom nasilania się problemu przemocy domowej, ale jako rezultat skuteczności wdrażanych w Krakowie różnorodnych rozwiązań, inicjatyw służących podniesieniu świadomości i wrażliwości społecznej, dzięki czemu przemoc jest lepiej identyfikowana.

Osobom doznającym przemocy oferowano wsparcie zarówno w formie świadczeń finansowych pomocy społecznej, jak i pracy socjalnej. Podejmowane w jej ramach oddziaływania miały na celu zapewnienie bezpieczeństwa i ochrony, służyły budowaniu rozwiązań umożliwiających zatrzymanie przemocy i osiągnięcie pozytywnej, trwałej zmiany funkcjonowania rodziny. Również wobec osób stosujących przemoc w rodzinie były prowadzone działania zmierzające do korekty ich zachowania poprzez m.in. kierowanie do korzystania ze specjalistycznej pomocy psychologicznej, leczenia uzależnień, uczestnictwa w grupie korekcyjno-edukacyjnej.

Wykres 3. Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

W przypadku rodzin z dziećmi, w których prowadzono „Niebieską Kartę”, była dokonywana diagnoza szacująca ryzyko wystąpienia przemocy wobec dziecka oraz analiza sytuacji opiekuńczo-wychowawczej. W przypadku stwierdzenia trudności w tym obszarze, rodzina mogła zostać objęta usługą asystenta rodziny. Z osobami doświadczającymi przemocy w rodzinie były opracowywane i omawiane plany bezpieczeństwa tj. schemat postępowania na wypadek ponownego wystąpienia przemocy.

Wykres 4. Opracowanie własne na podstawie danych MOPS

W Krakowie, jedno z kluczowych zadań nakierowanych na ochronę osób doznających przemocy stanowi prowadzenie Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie (obecnie Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej). Prowadzenie Ośrodka zostało zlecone podmiotowi niepublicznemu wyłonionemu w trybie otwartego konkursu ofert - Caritas Archidiecezji Krakowskiej. W latach 2021-2022 ta całodobowa placówka zapewniała 25 miejsc schronienia na okres do 3 miesięcy, z możliwością przedłużenia w uzasadnionych przypadkach. Ośrodek oferuje również kompleksowe poradnictwo, pomoc psychologiczną, prawną, pedagogiczną oraz pomoc pracownika socjalnego. Prowadzone są grupy wsparcia, grupy terapeutyczne, a także terapia indywidualna ukierunkowana na wsparcie osoby doznającej przemocy domowej oraz nabycie umiejętności ochrony przed jej sprawcą. W 2021 roku z całodobowej pomocy Ośrodka skorzystało 70 osób (30 dorosłych oraz 40 dzieci), a z pomocy ambulatoryjnej 476 osób. W 2022 roku całodobowej

pomocy udzielono 74 osobom (37 dorosłych oraz 37 dzieci), natomiast z pomocy ambulatoryjnej skorzystało 616 osób.

Specjaliści krakowskiego Ośrodka Interwencji Kryzysowej w 2021 roku udzielili pomocy 682 osobom doznającym przemocy domowej, podejmując 1 893 interwencje. Z możliwości schronienia w Ośrodku skorzystało 16 osób dotkniętych przemocą. W roku 2022, z uwagi na przemoc, z pomocy specjalistycznej skorzystało 605 osób i podjęto 1 256 związanych z tym interwencji. Ze schronienia w Ośrodku Interwencji Kryzysowej skorzystało 20 osób doznających przemocy domowej. W ramach dodatkowych oddziaływań, Ośrodek od wielu lat prowadzi grupy wsparcia i grupy terapeutyczne dla kobiet oraz grupy psychoedukacyjne dla dzieci z rodzin dotkniętych przemocą. W latach 2020-2023 realizował również projekt pn.: „Rozszerzenie zakresu pomocy psychologicznej dla osób zagrożonych przemocą i doświadczających przemoc” współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020. W jego ramach, z bezpłatnego wsparcia mogą korzystać osoby zagrożone przemocą oraz osoby doświadczające przemocy w bliskich relacjach rodzinnych i partnerskich, mieszkające, pracujące lub uczące się na terenie Krakowa. Pomoc skierowana jest do osób dorosłych, młodzieży i dzieci. Beneficjenci, w zależności od potrzeb, mogą skorzystać ze wsparcia terapeutycznego indywidualnego, terapii par lub rodzin, grupowego dla dorosłych, psychoedukacyjnego dla dzieci lub konsultacji psychiatrycznych.

Poradnictwo i terapię dla osób/rodzin doświadczających przemoc, oprócz Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej, na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków świadczyły również cztery Ośrodki Poradnictwa i Terapii Rodzin prowadzone przez Stowarzyszenie Siemacha oraz Stowarzyszenie Dobrej Nadziei. Zakres oferowanej pomocy odzwierciedlają dane dotyczące wszystkich zrealizowanych usług, gdyż nie są ewidencjonowane powody zgłaszania się osób/rodzin. W 2021 roku odbyło się 8 579 spotkań terapeutycznych (8 029 terapii indywidualnej, 461 terapii rodzinnej, 89 terapii grupowej), przeprowadzono 2 061 usług poradnictwa oraz 1 631 działań w ramach diagnozy. W 2022 roku zrealizowano 8 480 spotkań terapeutycznych (7 956 terapii indywidualnej, 456 terapii rodzinnej, 68 terapii grupowej), 2 357 usług poradnictwa oraz 1 044 działań diagnostycznych. Aktywność w omawianym obszarze podejmowały również Krakowskie Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne prowadząc „Szkoły dla rodziców”, warsztaty i konsultacje profilaktyczne, a także spotkania w ramach terapii indywidualnej oraz rodzinnej, mediacji rodzinnych. W zakresie poradnictwa prawnego, osoby doznające przemocy mogły korzystać z funkcjonujących na terenie Gminy Miejskiej Kraków Punktów Nieodpłatnej Pomocy Prawnej.

Równolegle do oddziaływań adresowanych do osób doznających przemoc, realizowane były zadania skierowane do osób stosujących przemoc, między innymi polegające na regularnych wizytach pracowników socjalnych oraz dzielnicowych w miejscu zamieszkania rodziny, motywowaniu tych osób do podjęcia działań w kierunku zmian swojego postępowania. W tym celu, przez Ośrodek Interwencji Kryzysowej prowadzony był Program korekcyjno – edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie. Oddziaływania korekcyjno – edukacyjne umożliwiają zmianę zachowań i postaw, służąc zatrzymaniu przemocy domowej. Spotkania grupowe dla osób stosujących przemoc obejmowały cykl 40 dwugodzinnych spotkań. Uczestnikom umożliwiono również korzystanie z bezpłatnych, indywidualnych konsultacji psychologicznych. W 2021 roku skonsultowano 79 osób skierowanych przez grupy robocze lub pracowników socjalnych. W cotygodniowych spotkaniach grupowych uczestniczyło 11 osób,

z których 6 ukończyło pełny cykl programu. Zrealizowano również 158 spotkań w ramach konsultacji indywidualnych. W 2022 roku skonsultowanych zostało 66 osób skierowanych przez grupy robocze lub pracowników socjalnych. W cotygodniowych spotkaniach grupowych uczestniczyło 14 osób, z których 7 ukończyło cały cykl programu. Zrealizowano również 179 spotkań w ramach konsultacji indywidualnych.

4.2. Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie – przegląd wybranych działań i przedsięwzięć informacyjno-edukacyjnych zrealizowanych w latach 2021 - 2023

W ramach Programu, rokrocznie były prowadzone działania informacyjno-edukacyjne, warsztaty adresowane do różnych grup odbiorców, specjalistyczne szkolenia, spoty, audycje radiowe, artykuły. Rozpowszechniano również materiały profilaktyczne na temat zjawiska przemocy w rodzinie, co przyczyniało się do zwiększenia poziomu wiedzy na temat przyczyn, mechanizmów oraz skutków przemocy, jak również form pomocy osobom, które jej doświadczają. Podejmowane inicjatywy miały na celu zwiększenie zaangażowania mieszkańców Krakowa w przeciwdziałanie przemocy, upowszechnianie informacji odnośnie pomocy i wsparcia w sytuacji wystąpienia przemocy w rodzinie. Istotny element stanowiło również tworzenie warunków sprzyjających rozwijaniu interdyscyplinarnej współpracy oraz doskonalenia zawodowego profesjonalistów zaangażowanych w pracę z osobami i rodzinami doświadczającymi przemocy. Ich charakterystykę odzwierciedla opis wybranych przedsięwzięć zrealizowanych w latach 2021 – 2023.

W 2021 roku kontynuowano realizację kampanii społecznej „Bądźmy Wrażliwi”. W jej ramach wyemitowano trzy audycje radiowe „Pierwszy Krok” w Polskim Radiu Kraków, w których wzięli udział przedstawiciele Zespołu Interdyscyplinarnego. Audycje zostały zrealizowane we współpracy z Miejskim Centrum Profilaktyki Uzależnień i poświęcone takim tematom jak: „Rola świadka przemocy w rodzinie”, „Dlaczego osobom doświadczającym przemocy tak trudno odejść od sprawcy?”, „Przemoc nie ma płci”. Opracowano również dwie wkładki tematyczne o przemocy w rodzinie - „Po czym poznać, że w rodzinie dochodzi do przemocy?” oraz „Przemoc. Fakty i mity”. Pierwsza z nich poświęcona została świadkom przemocy. Każda z wkładek zawierała cztery artykuły, które zostały opublikowane w dwutygodniku KRAKÓW.PL. Do współpracy przy ich tworzeniu zaproszono przedstawicieli instytucji działających w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego. Opracowano również broszurę pn. „Bądźmy Wrażliwi! Kraków przeciw przemocy w rodzinie”, której nakład wyniósł 2 500 szt.

Przygotowano i dystrybuowano ulotki informacyjne dla osób wskazanych w procedurze „Niebieskie Karty” oraz świadków przemocy. Treść materiałów odnosiła się do przebiegu procedury „Niebieskie Karty”, możliwości skorzystania ze wsparcia dla osób doświadczających przemocy oraz stosujących przemoc. Ulotka dla świadków przemocy przybliżała symptomy mogące wskazywać na występowaniu przemocy w rodzinie, informowała o instytucjach, do których można zgłosić przemoc domową. Ważnym elementem były wskazówki na temat tego, w jaki sposób zadbać o własne bezpieczeństwo. Każdą z trzech ulotek rozdystrybuowano w nakładzie 2 500 szt.

W krakowskich szkołach zorganizowano webinaria z zakresu przeciwdziałania przemocy wobec dzieci. W ich ramach zrealizowano spotkanie z nauczycielami oraz wychowawcami, spotkanie z rodzicami i opiekunami oraz spotkanie z uczniami. Łącznie w webinarium wzięto

udział 512 osób. Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna „Krakowski Ośrodek Terapii” w ramach swoich struktur utworzyła Zespół Profilaktyki Wychowawczej, który w 2021 roku oferował możliwość uczestnictwa w grupie psychoterapeutycznej TRAMPOLINA dla młodzieży z klas VII i VIII z trudnościami adaptacyjnymi i społecznymi. Zorganizowano również warsztaty i konsultacje indywidualne dla rodziców oraz realizowano długofalowy program profilaktyczno-wychowawczy dla klas I–III szkoły podstawowej pn. „Kot w tarapatach”.

W licznych spotkaniach informacyjno-edukacyjnych skierowanych do ogółu społeczności lokalnej, a także środowisk zagrożonych wystąpieniem zjawiska przemocy w rodzinie wzięło udział ponad 3 000 mieszkańców Krakowa.

Podejmowane były również działania mające na celu rozwijanie kompetencji pracowników instytucji i organizacji w obszarze reagowania w sytuacji przemocy w rodzinie oraz doskonalenie zawodowe profesjonalistów pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy. W ich ramach zapewniono wsparcie w postaci superwizji grupowej ukierunkowanej na doskonalenie umiejętności diagnostycznych, budowanie relacji, wzbudzanie motywacji wewnętrznej osoby do zmiany sytuacji życiowej, sposobu funkcjonowania, wdrażanie do pracy metod negocjacji, asertywnego współdziałania. W 2021 roku członkowie grup roboczych i Zespołu Interdyscyplinarnego mogli uczestniczyć w szkoleniach specjalistycznych z obszaru przeciwdziałania przemocy, których przeprowadzenie zlecono wykonawcom zewnętrznym. 225 profesjonalistów wzięło udział w szkoleniach poruszających takie tematy, jak: aspekty prawne ochrony dziecka krzywdzonego, ryzykowna aktywność rodziców w sieci, jak rozmawiać z osobą stosującą przemoc w rodzinie, uzależnienia a przemoc w rodzinie, mity i stereotypy dotyczące przemocy wobec niepełnosprawnych dzieci. Dodatkowo dla 9 Przewodniczących Zespołów ds. Działań lokalnych przeprowadzono dwa szkolenia pn. „Przemoc a konflikt z elementami mediacji” oraz „Interdyscyplinarna współpraca w ramach grupy roboczej na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi oraz osobowości”. W 2021 roku zrealizowano również 65 działań informacyjno-edukacyjnych skierowanych do różnych grup zawodowych, w tym spotkania w formie online z Dyrektorami krakowskich placówek oświatowych, które zostały zorganizowane we współpracy z Wydziałem Edukacji Urzędu Miasta Krakowa.

W 2021 roku istotnym elementem doskonalenia systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie było zlecenie przeprowadzenia badań społecznych dotyczących poziomu skuteczności i efektywności pomocy udzielanej w ramach procedury „Niebieskie Karty”. W toku badań zrealizowano dwa wywiady grupowe ze specjalistami z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, trzy z osobami doświadczającymi przemocy oraz jeden z osobami wskazanymi jako stosujące przemoc. Opracowany raport pozwolił na refleksję nad udzielanym wsparciem, służąc poszukiwaniu nowych rozwiązań i planowaniu dalszych działań.

W 2022 roku w ramach kampanii społecznych: „Bądźmy Wrażliwi” oraz „Przemoc wobec dzieci – zapobiegamy, chronimy, pomagamy” wyemitowano w Polskim Radiu Kraków trzy audycje radiowe „Pierwszy Krok”, w których wzięli udział przedstawiciele Zespołu Interdyscyplinarnego. Audycje zostały poświęcone przemocy w rodzinie ze szczególnym uwzględnieniem rodzin cudzoziemskich oraz sytuacji dzieci. Opublikowana została również w dwutygodniku KRAKÓW.PL oraz online wkładka tematyczna zawierająca cztery artykuły poświęcone zjawisku przemocy w rodzinach wielokulturowych, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji dzieci. Z uwagi na konflikt zbrojny na terenie Ukrainy oraz napływ do Krakowa uchodźców wojennych, opracowano i dystrybuowano dwa rodzaje ulotek w języku ukraińskim przeznaczonych dla osób doświadczających przemocy oraz jej świadków. Zrealizowano 3 filmy informacyjno-edukacyjnych dotyczące osób doznających przemocy, osób

stosujących przemoc oraz świadków przemocy. Filmy zostały przetłumaczone na polski język migowy.

W 32 spotkaniach informacyjno-edukacyjnych skierowanych do ogółu społeczności lokalnej, a także środowisk zagrożonych wystąpieniem zjawiska przemocy w rodzinie wzięło udział 3 223 mieszkańców Krakowa. Przekazano 12 000 ulotek informujących o możliwych formach pomocy oraz plakatów informujących o realizowanym w Krakowie Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Podobnie jak w poprzednich latach, również przez cały rok 2022 zapewniano wsparcie dla specjalistów w postaci superwizji grupowej ukierunkowanej na poszerzenie wiedzy i doskonalenie umiejętności pracowników w zakresie pracy z osobami i rodzinami dotkniętymi przemocą. Członkowie grup roboczych i Zespołu Interdyscyplinarnego uczestniczyli również w szkoleniach specjalistycznych oraz seminariach, których przeprowadzenie zlecono wykonawcom zewnętrznym. Zrealizowano 8 seminariów w formie online, na które zgłosiło się ponad 250 osób. Tematyka seminariów obejmowała zagadnienia związane z:

- profilaktyką przemocy wobec dzieci,
- konsekwencjami dorastania w rodzinie z problemem alkoholowym,
- rezyliencją u dzieci krzywdzonych,
- sytuacją dziecka- świadka przemocy, pracy z krzywdzącym rodzicem,
- wsparciem rodziców w budowaniu bezpiecznej więzi z dziećmi, zachowaniami ryzykownymi u dzieci krzywdzonych,
- czynnikami ryzyka krzywdzenia dziecka,
- ochroną dzieci przed wykorzystywaniem seksualnym.

Odbyło się także szkolenie pn. „Przemoc w rodzinie z uwzględnieniem różnic kulturowych oraz kryzysu uchodźczego” sfinansowane ze środków przekazanych przez UNICEF. Zakres szkolenia zakładał poznanie praktycznego zastosowania „SIX Cs Model” i „BASIC Ph” w pracy z osobami doświadczającymi traumy wojennej, przegląd pomocnych metod w sytuacji stabilizacji osoby w traumie i kryzysie uchodźczym oraz systemowych rozwiązań wspierających uchodźców w kryzysie. W szkoleniu wzięło udział 32 pracowników Policji, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, placówek oświatowych oraz NGO's. Dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych zorganizowano szkolenie pn. „Praktyczne aspekty pracy grupy roboczej”, podczas którego poruszano zagadnienia związane między innymi ze skuteczną organizacją multiprofesjonalnej współpracy, metodami prowadzenia spotkań dla osób doświadczających przemocy w rodzinie oraz w przypadku osób stosujących przemoc w rodzinie. W ramach wymiany doświadczeń i poznania dobrych praktyk, przeprowadzono szkoleniową wizytę studyjną w Centrum Pomocy Dzieciom prowadzoną przez Stowarzyszenie Moc Wsparcia we współpracy z Fundacją Dajemy Dzieciom Siłę oraz Miastem Sosnowiec. Uczestnicy zapoznali się z interdyscyplinarnym modelem pomocy dzieciom pokrzywdzonym przestępstwem, realizowanym zgodnie z międzynarodowymi standardami Barnahaus stosowanymi w krajach skandynawskich oraz oferowanym przez Centrum wsparciem psychologicznym, pedagogicznym, terapeutycznym, prawnym, medycznym. W wizycie udział wzięło 10 osób w tym 9 Przewodniczących Zespołów ds. Działań Lokalnych, którzy uczestniczyli również w warsztatach na temat pracy z dzieckiem pokrzywdzonym przestępstwem oraz jego rodziną. Przeprowadzono także trzy szkolenia kształtujące umiejętności stosowania scenariuszy warsztatów profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy wobec dzieci. W szkoleniach wzięło udział 38 specjalistów - pracowników Policji, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, placówek oświatowych oraz NGO's.

Ważnym przedsięwzięciem w 2022 roku było zorganizowanie konferencji pn. „Przemoc wobec dzieci – zapobiegamy, chronimy, pomagamy”. Tematyka wydarzenia obejmowała zarówno aspekty prawne ochrony dzieci, jak i zagadnienia związane z przemocą seksualną, przemocą wobec dzieci z niepełnosprawnościami, zapobieganiu wtórnej wiktyimizacji. W konferencji wzięło udział 125 osób, między innymi przedstawiciele podmiotów zobowiązanych do wszczynania procedury „Niebieskie Karty”, kuratorzy, pracownicy NGO's, placówek wsparcia dziennego, placówek opiekuńczo-wychowawczych, ośrodków poradnictwa.

W 2022 roku opracowano koncepcję dwóch form długofalowych oddziaływań skoncentrowanych wokół wzmacniania relacji rodzinnych stanowiących czynnik chroniący przed przemocą domową oraz rozwijania obszaru wsparcia osób z niepełnosprawnościami, seniorów jako grupy szczególnie narażonej na doznawanie przemocy. W wyniku zainicjowanych działań, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w 2023 roku, w ramach Programu „Sprawiedliwość” współfinansowanego ze środków Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2014-2021, rozpoczął realizację projektu pn. „MOC RELACJI – wdrożenie zintegrowanego modelu profilaktyki przemocy domowej”. Partnerami projektu są Krakowska Fundacja Psychoterapii i Rozwoju „Dom Terapii” oraz Miejskie Centrum Profilaktyki Uzależnień. Projekt kierowany jest dla rodzin i par oraz rodziców wychowujący dzieci, także w opiece naprzemiennej. Ma na celu poprawę i wzmacnianie relacji, co w konsekwencji zmniejsza ryzyko występowania przemocy domowej. Poprawa umiejętności relacyjnych, a także świadomość społeczna znaczenia dobrych relacji, to główne założenia omawianego modelu profilaktycznego. Są one realizowane w projekcie w sposób praktyczny, odzwierciedlający się między innymi poprzez otwarcie Centrum dla Rodzin. Centrum oferuje szereg usług wsparcia relacyjnego, w tym poradnictwo psychologiczne, terapię, warsztaty dla par oczekujących narodzin dziecka, grupę psychoedukacyjną dla rodziców, konsultacje indywidualne oraz warsztaty grupowe z obszaru profilaktyki uzależnień.

Kolejny projekt, pn. „Wzmocnienie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie wobec seniorów i osób niepełnosprawnych w Krakowie”, realizowany jest od 2023 roku w partnerstwie z Chrześcijańskim Stowarzyszeniem Osób Niepełnosprawnych Ich Rodzin i Przyjaciół „Ognisko” i finansowany z Funduszu Małych Grantów 2, Rozwój lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie wobec osób starszych i niepełnosprawnych. Jego cele są ukierunkowane na podniesienie wrażliwości, świadomości społecznej w obszarze problemu przemocy wobec osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami, rozwój współpracy interdyscyplinarnej, zwiększenie skuteczności udzielanej pomocy i wsparcia. W ramach projektu podejmowane są inicjatywy sprzyjające rozwojowi lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy wobec osób starszych oraz osób z niepełnosprawnością, między innymi kampania społeczna, szkolenia specjalistyczne, organizacja konferencji oraz działania informacyjno-edukacyjne skierowane do osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami. Opracowany zostanie również model przeciwdziałania przemocy domowej wobec osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami.

4.3. Wnioski i rekomendacje

Nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej w istotny sposób rozszerzyła zarówno definicję przemocy domowej, jak i krąg osób jej doznających. Utrzymując multiprofesjonalny charakter działań podejmowanych w sytuacji wystąpienia sygnałów

mogących świadczyć o przemoc domowej, wprowadziła wyraźny podział zadań pomiędzy Zespołem Interdyscyplinarnym a grupami diagnostyczno-pomocowymi, których autonomia i poziom decyzyjności zostały wzmocnione. W skład grup diagnostyczno-pomocowych obligatoryjnie wchodzi pracownicy socjalni i funkcjonariusze Policji - od ich decyzji zależy dalsza struktura grupy, którą można poszerzyć o uczestnictwo wielu profesjonalistów z różnych dziedzin. Takie podejście daje możliwość dostosowywania zarówno składu grupy, jak i organizacji przebiegu jej pracy, adekwatnie do sytuacji życiowej osoby doznającej przemoc domowej. Wzmocnione zostały również oddziaływania skierowane do osób stosujących przemoc. Ustawa o przeciwdziałaniu przemoc domowej, wyznaczając kierunki ich rozwoju, stworzyła zarazem warunki służące zwiększaniu skuteczności procedury „Niebieskie Karty”, wpływu grupy diagnostyczno-pomocowej na osoby stosujące przemoc, między innymi poprzez egzekwowanie zobowiązań i możliwości zastosowania instrumentów prawno-karnych.

Dotychczasowe doświadczenia pokazują, iż równolegle do implementacji nowych rozwiązań pomocowych i doskonalenia kompetencji zawodowych specjalistów należy kontynuować działania edukacyjne adresowane do społeczności lokalnej. Ma to znaczenie kluczowe zarówno z perspektywy organizowania skutecznego wsparcia dla osób doznających przemoc, jak i z punktu widzenia szeroko pojętej profilaktyki. Na podstawie obserwacji, poczynionych przede wszystkim w toku realizacji procedury „Niebieskie Karty”, można zauważyć, że szybkość interwencji i skuteczność pomagania osobom doznającym przemoc domowej są zależne od poziomu społecznej zdolności do identyfikowania przejawów przemoc i umiejętności reagowania na nie. Podejmowane w tym obszarze od wielu lat krakowskie inicjatywy przynoszą zauważalne efekty. Wymagają jednak dalszego rozwijania, modyfikowania adekwatnie do zmieniających się realiów życia i sposobu postrzegania zjawiska przemoc domowej. Szczególnej uwagi wymagają aspekty ochrony dzieci, osób dorosłych i dzieci z niepełnosprawnościami oraz seniorów. Tworzenie warunków sprzyjających propagowaniu wiedzy, kształtowaniu umiejętności i postaw, stanowi warunek niezbędny nie tylko do tego, aby skutecznie powstrzymać przemoc domową, ale także efektywnie zapobiegać jej występowaniu.

5. Adresaci Programu

Adresatami Programu są:

- 1) osoby doznające przemoc domowej;
- 2) osoby stosujące przemoc domową;
- 3) świadkowie przemoc domowej;
- 4) mieszkańcy Gminy Miejskiej Kraków;
- 5) profesjonaliści zaangażowani w przeciwdziałanie przemoc domowej, organizowanie wsparcia i pomocy dla osób doznających przemoc domowej.

6. Realizatorzy Programu

- 1) Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej;
- 2) Instytucje uprawnione do wszczynania procedury „Niebieskie Karty”;

- 3) Organizacje pozarządowe, które podejmują działania w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.

7. Cele Programu i przedsięwzięcia planowane do realizacji

W konstrukcji Programu wyróżniono zadania podstawowe integralnie związane z tworzeniem i rozwijaniem krakowskiego systemu przeciwdziałania przemocy domowej oraz zadania komplementarne pozostające w obszarze standardowych działań adresowanych do osób doznających przemocy. Z uwagi na długofalowy charakter Programu oraz wymiar planowania finansowego przyjęto, iż zakres realizacji zadań oraz wysokość środków przeznaczonych na realizację zadań podstawowych będą rokrocznie aktualizowane. Takie rozwiązanie umożliwi modyfikowanie zaplanowanych przedsięwzięć i implementację nowych rozwiązań adekwatnie do identyfikowanych potrzeb oraz zmieniającej się rzeczywistości.

Cel nadrzędny: Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali tego zjawiska na terenie Gminy Miejskiej Kraków (pełne brzmienie celu znajduje się na str. 40 w postaci Deklaracji wyników Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Miejskiej Kraków na lata 2024-2030)

Cele szczegółowe:

I Aktywne i skuteczne współdziałanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz grup diagnostyczno-pomocowych:

I.1 Zadanie podstawowe: funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej

Działania planowane do realizacji	Komórka/ jednostka odpowiedzialna za realizację	Mierniki 2024 - zakres realizowanego zadania	Planowana wysokość środków na realizację działania 2024
-----------------------------------	--	---	--

Obsługa organizacyjno-techniczna i finansowa Zespołu Interdyscyplinarnego MOPS/PRZ/01	- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (MOPS)	6 posiedzeń Zespołu	30 000 zł
--	--	---------------------	-----------

I.2 Zadanie komplementarne: realizacja procedury „Niebieskie Karty”

Działania planowane do realizacji	Komórka/ jednostka odpowiedzialna za realizację	Mierniki 2024 - zakres realizowanego zadania
Podejmowanie interdyscyplinarnych działań na rzecz przerwania przemocy domowej MOPS/OBA MOPS/PRZ/01 Plany jednostek publicznych – MCPU, UMK	- KMP; - ochrona zdrowia; - oświata - MOPS; - MKRPA	810 wszczętych procedur „Niebieskie Karty”
		- Policja – 69%
		- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej – 24%;
		- ochrona zdrowia – 2%;
		- oświata – 4 %;
		- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – 1%.
		810 powołanych grup diagnostyczno-pomocowych

		3 400 spotkań grup
		Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie karty” – 1 150
		Liczba osób objętych procedurą „Niebieskie Karty” – 3 400

Przewidywane rezultaty dla celu I w ujęciu rocznym:

- 1) Zaangażowanie przedstawicieli wszystkich instytucji niezbędnych do udzielenia pomocy rodzinie dotkniętej przemocą domową- wskaźniki realizacji celu:
  - a. liczba instytucji, które wchodzi w skład Zespołu Interdyscyplinarnego – 10;
  - b. liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego – 6;
  - c. liczba spotkań grup diagnostyczno-pomocowych – 3 400;

Opis realizacji działań:

1. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej

Tryb oraz sposób powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej został określony w Uchwale nr CXV/3087/23 Rady Miasta Krakowa z dnia 5 lipca 2023 roku. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej został powołany Zarządzeniem nr 2634/2023 Prezydenta Miasta Krakowa z 12 września 2023 roku. Zespół tworzą przedstawiciele Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krakowie, Policji, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, oświaty, ochrony zdrowia, kuratorów sądowych, Żandarmerii Wojskowej, organizacji pozarządowych, Ośrodka Interwencji Kryzysowej oraz Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej. Pracami Zespołu kieruje Przewodniczący Zespołu interdyscyplinarnego. Ze względu na zasięg terytorialny Gminy, członkowie Zespołu wybrali 10 Zastępców Przewodniczącego. Do zadań zespołu interdyscyplinarnego należy: tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej; integrowanie i koordynowanie działań podmiotów zobowiązanych do ich wykonywania; diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym; inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom;

inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową; opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej; rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym; powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań, monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”; kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową; składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz.U. 2022 poz. 2151).

2. Procedura „Niebieskie Karty”

Przedstawiciele Policji, jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, oświaty, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, ochrony zdrowia oraz organizacji pozarządowych (zatrudnieni na stanowisku psycholog, pedagog, terapeuta) są uprawnieni do wszczynania procedury „Niebieskie Karty”. Analiza danych dotyczących wszczynania procedury „Niebieskiej Karty” wskazuje, że największą liczbę procedur w przypadku Gminy Miejskiej Kraków wszczynają przedstawiciele Policji oraz MOPS. Zainicjowanie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta-A” w przypadku powzięcia w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych podejrzenia stosowania przemocy wobec osób doznających przemocy domowej lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy domowej. W każdym przypadku wszczęcia procedury powoływana jest grupa diagnostyczno-pomocowa, w skład której obligatoryjnie wchodzi pracownik socjalny MOPS oraz funkcjonariusz Policji. Skład grupy może zostać poszerzony w zależności od specyfiki sytuacji życiowej osoby doznającej przemocy domowej i identyfikowanych potrzeb. Zakończenie procedury „Niebieskie Karty” następuje w przypadku ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia, że zaprzestano dalszego stosowania przemocy domowej. Wówczas, przez okres 9 miesięcy po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”, prowadzone są przez grupę diagnostyczno-pomocową działania monitorujące. Grupa może również zdecydować o braku zasadności podejmowania działań, w sytuacji, w której w toku podjętych czynności nie potwierdzono występowania przemocy domowej.

II Zwiększenie dostępności i skuteczności form pomocy dla osób doznających przemocy domowej z uwzględnieniem specyfiki potrzeb osób zależnych (dzieci, osoby z niepełnosprawnością, seniorzy)

II.1 Zadanie podstawowe: prowadzenie Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej (SOW)

Działania planowane do realizacji	Komórka/ jednostka odpowiedzialna za realizację	Mierniki 2024 - zakres realizowanego zadania	Planowana wysokość środków na realizację działania 2024
Udzielanie osobom doznającym przemocy kompleksowego wsparcia w zakresie interwencyjnym, terapeutyczno-wspomagającym oraz bytowym MOPS/PRZ/19	- MOPS; - SOW.	- liczba osób korzystająca ze schronienia - 25	454 800 zł
		- liczba osób korzystająca z pomocy ambulatoryjnej - 100	
		- liczba osób dorosłych objętych wsparciem - 40	
		- liczba dzieci objętych wsparciem - 30	

II.2 Zadanie podstawowe: praca socjalna, przyznawanie świadczeń z pomocy społecznej osobom/rodzinom doznającym przemocy

Działania planowane do realizacji	Komórka/ jednostka realizująca	Mierniki 2024 - zakres realizowanego zadania	Planowana wysokość środków na realizację działania 2024
Świadczenie pracy socjalnej na rzecz osób/rodzin doznających przemocy domowej MOPS/OBA	- MOPS	Liczba osób/rodzin objętych pracą socjalną z uwagi na problem przemocy domowej- 200	40 000 zł

<p>Wsparcie finansowe rodzin doznających przemocy</p> <p>MOPS/UBO/01</p>	<p>Liczba rodzin objętych pomocą finansową - 300</p>	<p>600 000 zł</p>
---	--	-------------------

II.3 Zadanie komplementarne: zapewnienie bezpieczeństwa i pomocy osobom zależnym doznającym przemocy domowej (dzieci, osoby z niepełnosprawnością, seniorzy)

Działania planowane do realizacji	Komórka/ jednostka odpowiedzialna za realizację	Mierniki 2024- zakres realizowanego zadania
<p>Ochrona osób zależnych przed doznawaniem przemocy domowej</p> <p>MOPS/OBA</p>	<p>- MOPS</p>	<p>Liczba sporządzonych indywidualnych planów pomocy i bezpieczeństwa – 800</p>
		<p>Liczba Niebieskich Kart prowadzonych w przypadku rodzin z dziećmi - 300</p>
		<p>Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”, korzystających z usługi asystenta rodziny - 80</p>
		<p>Liczba dzieci, którym pracownik socjalny zapewnił ochronę w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą domową - 5</p>
		<p>Liczba „Niebieskich Kart”, w których osoby starsze są wskazane jako osoby doznające przemocy - 20</p>

		Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w ramach procedury „Niebieskie Karty” - 50
--	--	--

II.4 Zadanie komplementarne: zapewnienie poradnictwa i terapii dla osób/rodzin doznających przemocy domowej

Działania planowane do realizacji	Komórka/ jednostka realizująca	Mierniki 2024 - zakres realizowanego zadania
Świadczenie poradnictwa rodzinnego psychologicznego i prawnego dla osób/rodzin doznających przemocą domową MOPS/PRZ/19 MOPS/PRZ/08	- MOPS; - SOW; - OPiTR.	Liczba Ośrodków - 5
		Liczba porad - 1200
		Liczba osób - 1020

II.5 Zadanie komplementarne: realizacja zadań z zakresu interwencji kryzysowej

Działania planowane do realizacji	Komórka/ jednostka realizująca	Mierniki 2024 - zakres realizowanego zadania
Podejmowanie interwencji z uwagi na występowanie przemocy domowej Plan finansowy OIK (OIK/PJB)	-OIK	Liczba interwencji z uwagi na przemoc domową- 1200

II.6 Zadanie komplementarne: wzmacnianie i wspieranie osób doznających przemocy domowej

Działania planowane do realizacji	Komórka/ jednostka realizująca	Mierniki 2024 - zakres realizowanego zadania
Realizacja grup wsparcia dla osób doznających przemocy domowej Plan finansowy OIK (OIK/PJB) MOPS/PRZ/01 MOPS/PRZ/19	-MOPS; - OIK; - SOW.	Liczba osób dorosłych – 40
		Liczba dzieci - 30
		Liczba grup – 3

Przewidywane rezultaty dla celu II w ujęciu rocznym.

- 1) Wzrost kompetencji osób doznających przemocy domowej w zakresie poszukiwania pomocy instytucjonalnej w sytuacji zaistnienia przemocy - wskaźniki realizacji celu:
  - a. odsetek osób, które na skutek podjętych działań w ramach procedury „Niebieskie Karty” deklarują wzrost poczucia bezpieczeństwa, poziomu wiedzy dotyczącej poszukiwania stosownej pomocy w sytuacji przemocy domowej – 70% respondentów badań ankietowych;
  - b. liczba osób, które skorzystały z pomocy w formie interwencji kryzysowej – 200.
- 2) Wzrost poczucia bezpieczeństwa, poziomu wiedzy na temat mechanizmów przemocy oraz motywacji do korzystania z dostępnych form wsparcia i pomocy u osób doznających przemocy domowej poprzez uczestnictwo w grupach wsparcia – wskaźniki realizacji celu:
  - a. liczba osób, które w wyniku uczestnictwa w grupie wsparcia deklarują nabycie kompetencji radzenia sobie z pojawiającym się zagrożeniem przemocą domową- 20;
  - b. liczba osób, które ukończyły cykl spotkań grupy wsparcia – 10.
- 3) Poprawa funkcjonowania osób doznających przemocy domowej – wskaźniki realizacji celu:
  - a. liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”, gdzie przemoc ustała - 600;
  - b. liczba opracowanych indywidualnych planów pomocy i bezpieczeństwa dla osoby doznającej przemocy domowej – 800;
  - c. liczba osób korzystających ze schronienia oraz pomocy w placówkach wsparcia w sytuacji doświadczania przemocy domowej – 40;
  - d. liczba rodzin, którym udzielono pomocy finansowej w MOPS – 300.

Opis realizacji działań:

1. Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej (SOW)

Świadczenie kompleksowej pomocy i wsparcia dla osób doznających przemocy w formie ambulatoryjnej oraz całodobowej. W zakresie interwencyjnym SOW zapewniać będzie schronienie osobom doznającym przemocy domowej bez skierowania i bez względu na dochód, przez okres do trzech miesięcy z możliwością przedłużenia. Pracownicy merytoryczni udzielać będą natychmiastowej pomocy psychologicznej i prawnej oraz medycznej w przypadku, gdy wymaga tego stan zdrowia osoby doznającej przemocy domowej. W zakresie terapeutyczno-wspomagającym, z osobą doznającą przemocy zostanie opracowany indywidualny plan pomocy uwzględniający: potrzeby, cele, metody i czas pomocy. SOW będzie wspierać osoby doznające przemocy poprzez udzielenie poradnictwa: medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, prowadzenie grupy wsparcia lub grup terapeutycznych dla osób doznających przemocy domowej, prowadzenie terapii indywidualnej ukierunkowanej na wsparcie osoby doznającej przemocy domowej oraz nabycie umiejętności ochrony przed osobą stosującą przemoc, udzielenie konsultacji wychowawczych.

2. Poradnictwo i terapia

Poradnictwo i terapia dla mieszkańców Krakowa doznających przemocy domowej będzie dostępne w Ośrodku Interwencji Kryzysowej (OIK) oraz w Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej (SOW). Usługi w tym zakresie będą również wykonywane w ramach zadań zleconych przez Gminę Miejską Kraków podmiotom niepublicznym.

W Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej realizowana będzie pomoc psychologiczna ukierunkowana na przezwyciężenie kryzysu oraz w zakresie wsparcia emocjonalnego, nauki umiejętności społecznych, motywowania do podjęcia stosownej terapii i leczenia.

3. Interwencja kryzysowa

Zgodnie z art. 47 ustawy o pomocy społecznej „interwencja kryzysowa stanowi zespół interdyscyplinarnych działań podejmowanych na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu”. Celem interwencji kryzysowej jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie, a dzięki temu zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej.

W Krakowie całodobowo działają dwie placówki udzielające pomocy w formie interwencji kryzysowej oraz całodobowego schronienia dla osób pozbawionych schronienia na skutek przemocy domowej. Są nimi Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej (SOW) oraz Ośrodek Interwencji Kryzysowej (OIK).

OIK, ul. Radziwiłłowska 8b, udziela całodobowo pomocy psychologicznej osobom doznającym przemocy domowej. Pomoc psychologiczna odbywa się w formie kontaktu indywidualnego o charakterze interwencyjnym, a w razie potrzeby terapeutycznym.

W OIK świadczona jest pomoc psychologiczna również w skrajnych formach przemocy, związanych m.in. z gwałtami małżeńskimi, zabójstwem na tle zachowań agresywnych w rodzinie, w sytuacji nadużycia seksualnego dziecka. Proponowana pomoc związana jest z terapią zaburzeń pourazowych.

W uzasadnionych przypadkach Ośrodek zabezpiecza osoby doznające przemocy domowej poprzez zaoferowanie tymczasowego schronienia w Hostelu OIK. Ośrodek dysponuje 8 miejscami, które przeznaczone są dla osób, które znajdują się w sytuacji kryzysowej czasowo uniemożliwiającej pobyt w środowisku rodzinnym, w tym dla osób doznających przemocy domowej.

OIK prowadzi również Krakowski Telefon Zaufania czynny codziennie w godzinach 16-21.

4. Grupy wsparcia dla osób doznających przemocy domowej

Grupa wsparcia dla osób doznających przemocy domowej jest formą pomocy skierowaną do osób, które doświadczały lub doświadczają przemocy. Członkowie grupy poprzez uczestnictwo w spotkaniach będą świadczyć sobie wzajemne wsparcie i pomoc, mając możliwość relacjonowania własnych doświadczeń sytuacji przemocy, dzielić się użytecznymi informacjami, jednocześnie nawiązując kontakt z innymi osobami mającymi podobne przeżycia. Grupy wsparcia będą prowadzone przez pracowników MOPS, OIK, SOW lub organizowane we współpracy powyższych instytucji.

5. Praca socjalna i usługa asystenta rodziny

Pracownicy socjalni MOPS realizują pracę socjalną z osobami doznającymi przemocy i ich rodzinami. Prowadzone w jej ramach oddziaływania mają na celu zapewnienie bezpieczeństwa, rozwiązywanie problemów związanych z przemocą domową oraz niesienie pomocy w zmianie funkcjonowania rodziny, w taki sposób, by jej członkowie mogli żyć w środowisku wolnym od przemocy.

Za osobę doznającą przemocy domowej należy rozumieć także małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej. W związku z tym, w przypadku rodzin z dziećmi, w których dochodzi do przemocy dokonywana jest analiza sytuacji opiekuńczo-wychowawczej zgodnie z przepisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Na tej podstawie rodzina może zostać objęta usługą asystenta rodziny.

Pracownicy socjalni w toku podejmowanych działań mogą również prowadzić rozmowy o prawnokarnych konsekwencjach stosowania przemocy domowej oraz informować osobę stosującą przemoc o możliwościach podjęcia leczenia, terapii, udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych lub psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.

6. Zapewnienie bezpieczeństwa dziecku

Na mocy przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, w razie zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą domową, pracownik socjalny zapewnia dziecku ochronę przez umieszczenie go u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej dającej gwarancję zapewnienia dziecku bezpieczeństwa i należytej opieki, w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub instytucjonalnej pieczy zastępczej. Taką decyzję pracownik socjalny podejmuje wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także z lekarzem, ratownikiem medycznym lub pielęgniarką, w miarę możliwości w obecności i przy wsparciu psychologa. Możliwość odizolowania dziecka od osób stosujących przemoc domową ma kluczowe znaczenie z perspektywy ochrony dzieci.

7. Grupy psychoedukacyjne dla dzieci oraz programy profilaktyczne dla dzieci

Grupa psychoedukacyjna dla dzieci doświadczających przemocy domowej to forma pomocy skierowana do dzieci, które bezpośrednio doświadczyły przemocy domowej lub były jej świadkami. Celem oddziaływań kierowanych do dzieci będzie podniesienie świadomości problemu przemocy domowej, zmniejszenie ryzyka dziedziczenia i powielania zachowań przemocowych poza rodziną, zwiększenie kompetencji społecznych, kształtowanie pozytywnego obrazu własnej osoby, umiejętności nazywania i wyrażania uczuć.

W ramach spotkań grupy uczestnicy podejmą pracę nad własnymi emocjami, rozumieniem swoich przeżyć, nauczą się reagować na sytuacje przemocy domowej, wyrażać adekwatnie własne emocje oraz komunikować się bez przemocy. Oddziaływania grupowe pomogą dziecku w nabywaniu umiejętności dobrego kontaktu interpersonalnego, przełamania izolacji społecznej i poczucia wyobcowania. Ta forma pomocy wpłynie na zwiększenie poczucia bezpieczeństwa, poczucie kontroli nad przebiegiem wydarzeń oraz będzie uczyła radzenia sobie ze stresem i agresją.

III Zmiana sposobu funkcjonowania osób stosujących przemoc domową

III.1 Zadanie podstawowe: powstrzymanie osób stosujących przemoc domową od krzywdzenia bliskich

Działania planowane do realizacji	Komórka/ jednostka realizująca	Mierniki 2024 - zakres realizowanego zadania	Planowana wysokość środków na realizację działania 2024
Realizacja programu korekcyjno – edukacyjnego, psychologiczno-terapeutycznego skierowanego do osób stosujących przemoc domową OIK/PJB	- MOPS; -OIK	Liczba osób uczestniczących - 21	26 000 zł
		Liczba osób, które ukończyły program - 7	
		Liczba spotkań grupowych w ramach Programu - 40	
		Liczba spotkań indywidualnych w ramach Programu - 40	

III.2 Zadanie komplementarne: działania w ramach procedury „Niebieskie Karty” skierowane do osób stosujących przemoc domową

Działania planowane do realizacji	Komórka/ jednostka realizująca	Mierniki 2024 - zakres realizowanego zadania
Inicjowanie działań mających na celu powstrzymanie przemocy poprzez korekcję	Zespół Interdyscyplinary, grupy diagnostyczno-pomocowe realizujące procedurę „Niebieskie Karty”	Liczba wypełnionych „Niebieskich Kart – D” - 600
		Liczba osób stosujących przemoc domową zobowiązanych i skierowanych do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym lub w programie psychologiczno-terapeutycznym - 100

zachowania osoby stosującej przemoc domową MOPS/OBA Plany jednostek publicznych – UMK, MCPU	Liczba zawiadomień o popełnieniu wykroczenia w przypadku uporczywego uchylania się od uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym lub w programie psychologiczno-terapeutycznym - 50
	Liczba wniosków do MKRPA w sprawie leczenia osoby z problemem alkoholowym, która stosuje przemoc - 120
	Liczba osób stosujących przemoc - 800

Przewidywane rezultaty dla celu III w ujęciu rocznym:

1. Zmiana zachowania i prezentowanych postaw w zakresie przemocy domowej przez osoby stosujące przemoc na zachowania nie powodujące krzywdy członków rodziny – wskaźniki realizacji celu:
  - a. stosunek liczby osób, które ukończyły pełen cykl spotkań Programu korekcyjno-edukacyjnego lub psychologiczno-terapeutycznego do liczby osób, które rozpoczęły uczestnictwo w Programie– 1/5;
  - b. liczba zrealizowanych spotkań w ramach Programu korekcyjno-edukacyjnego, psychologiczno-terapeutycznego – 40;
  - c. liczba indywidualnych spotkań konsultacyjno – diagnostycznych dla osób stosujących przemoc domową– 40;
  - d. liczba wszystkich osób stosujących przemoc domową, które zaprzestały stosowania przemocy domowej– 600.

Opis realizacji działań:

1. **Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową, program psychologiczno- -terapeutyczny dla osób stosujących przemoc domową**

Prowadzenie oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych oraz psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową stanowi realizację zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Program korekcyjno-edukacyjny realizowany jest przez OIK. Nadrzędnym celem tego rodzaju oddziaływań jest zmiana zachowań i postaw uczestników, tak aby nabyli umiejętności radzenia sobie bez stosowania przemocy. Standard prowadzenia programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową oraz wymagania

kwalifikacyjne wobec prowadzących program określa Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki społecznej z dnia 20 czerwca 2023 roku w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową.

Stosujący przemoc domową mogą być również kierowani do udziału w programie psychologiczno-terapeutycznym. Jest on skoncentrowany wokół realizacji celów terapeutycznych, które mają sprzyjać zwiększeniu samoświadomości, kształtowaniu umiejętności prospołecznych, relacyjnych i uruchomieniu zmian pozwalających na lepszą adaptację społeczną i optymalny poziom funkcjonowania w życiu codziennym. Zarówno w programie korekcyjno-edukacyjnym, jak i psychologiczno-terapeutycznym mogą uczestniczyć osoby stosujące przemoc domową, u których występuje uzależnienie od alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych, pod warunkiem zakończenia programu psychoterapii uzależnień. Program psychologiczno-terapeutyczny będzie również realizowany przez OIK, dysponującym kadrą profesjonalistów posiadających kwalifikacje do realizacji omawianego zadania. Standard prowadzenia programów psychologiczno-terapeutycznych oraz wymagania kwalifikacyjne wobec osób prowadzących tego rodzaju programy określa Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 22 czerwca 2023 roku w sprawie programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób prowadzących te programy. Zarówno program korekcyjno-edukacyjny, jak i psychologiczno-terapeutyczny mogą być realizowane w formie spotkań grupowych i indywidualnych.

2. „Niebieska Karta” – D”

Grupa diagnostyczno-pomocowa, po wezwaniu osoby stosującej przemoc domową, w jej obecności, dokonuje analizy sytuacji w związku z podejrzeniem stosowania przemocy domowej i na podstawie informacji zawartych w formularzu „Niebieska Karta – D” ustala dalsze czynności. Stosujący przemoc jest informowany o prawnokarnych konsekwencjach stosowania przemocy domowej, koniecznych do zrealizowania działaniach oraz zobowiązany do ich realizacji w celu zmiany swojego postępowania na przykład poprzez udział w programach korekcyjno-edukacyjnych lub psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.

IV Rozwijanie zaangażowania mieszkańców Krakowa w powstrzymywanie i zapobieganie przemocy domowej

IV.1 Zadanie podstawowe: wzrost wiedzy i świadomości odnośnie zjawiska przemocy domowej

Działania planowane do realizacji	Komórka/ jednostka realizująca	Mierniki 2024 - zakres realizowanego zadania	Planowana wysokość środków na realizację działania 2024
-----------------------------------	--------------------------------	--	---

Zakup i dystrybucja materiałów informacyjno-educacyjnych MOPS/PRZ/01	- MOPS	- Liczba ulotek - 900	15 000 zł
		- Liczba broszur - 450	
		- Liczba informatorów - 775	

IV.2 Zadanie podstawowe: rozwijanie społecznej wrażliwości na zjawisko doznawania przemocy domowej

Działania planowane do realizacji	Komórka/ jednostka realizująca	Mierniki 2024- zakres realizowanego zadania	Planowana wysokość środków na realizację działania 2024
Przeprowadzenie kampanii społecznej MOPS/PRZ/01	- MOPS	Liczba spotów – 6	19 000 zł
		Liczba ulotek/broszur – 1000	
		Liczba spotkań/warsztatów z dziećmi - 100	
		Liczba spotkań/warsztatów z rodzicami/opiekunami - 50	

IV.3 Zadanie komplementarne: działania informacyjno – edukacyjne służące upowszechnianiu wiedzy na temat przyczyn, mechanizmów oraz skutków przemocy domowej, jak również form pomocy osobom doznającym przemocy

Działania planowane do realizacji	Komórka/ jednostka realizująca	Mierniki 2024 - zakres realizowanego zadania
--	---------------------------------------	---

Działania informacyjno – edukacyjne skierowane do ogółu społeczności lokalnej i środowisk zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej MOPS/OBA MOPS/PRZ/01	- MOPS; - SOW; - OIK.	- Liczba spotkań informacyjno – edukacyjnych ze społecznością lokalną - 30; - Liczba seminariów/ konferencji dot. przemocy w rodzinie - 1.
--	-----------------------------	---

Przewidywane rezultaty dla celu IV w ujęciu rocznym:

- 1) Nabycie wiedzy o zjawisku przemocy, dostępnych formach pomocy i wsparcia, sposobach reagowania w sytuacji przemocy domowej-
wskaźniki realizacji celu:
  - a. liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjno – edukacyjnych – 250;
  - b. liczba przekazanych ulotek informujących o możliwych formach pomocy oraz rozdysponowanych plakatów informujących o realizowanym Programie – 100.

Opis realizacji działań:

Działania informacyjno – edukacyjne są skierowane do ogółu społeczności mieszkańców Krakowa, w tym instytucji i organizacji pozarządowych działających na rzecz krakowian. Dzięki nim możliwe jest informowanie o realizowanym Programie, przekazywanie treści mających na celu uwrażliwienie na zjawisko przemocy domowej oraz informowanie o formach specjalistycznej pomocy możliwej do uzyskania na terenie Krakowa. Działania realizowane będą poprzez:

- 1) prowadzenie w MOPS strony internetowej poświęconej przeciwdziałaniu przemocy domowej na terenie Gminy Miejskiej Kraków;
- 2) umieszczenie na stronie internetowej MOPS, OIK, SOW, w Portalu Edukacyjnym miasta Krakowa informacji na temat aktywności podejmowanych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej;
- 3) umieszczanie informacji na temat Programu w mediach;
- 4) organizacja konferencji prasowej podsumowującej działania w ramach Programu;
- 5) kolportaż plakatów i ulotek informacyjnych na terenie Gminy Miejskiej Kraków;

- 6) przekazywanie informacji na temat Programu instytucjom działającym na terenie miasta m.in.: radom dzielnic, parafiom, placówkom ochrony zdrowia, placówkom kulturalnym, kościołom i związkom wyznaniowym;
- 7) organizowanie spotkań ze społecznością lokalną (pikniki, spotkania plenerowe, imprezy promujące model relacji wolnych od przemocy);
- 8) organizowanie w szkołach spotkań informacyjno – edukacyjnych dla rodziców;
- 9) organizowanie spotkań informacyjno – edukacyjnych dot. zjawiska przemocy domowej dla zainteresowanych księży z terenu Gminy;
- 10) działalność medialna mająca na celu zwiększanie świadomości społecznej na temat przemocy domowej (udzielanie wywiadów dla lokalnych rozgłośni);
- 11) działania profilaktyczne mające na celu promowanie i wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową.

W ramach działań informacyjno – edukacyjnych wskazana jest współpraca z jednostkami pomocniczymi Gminy Miejskiej Kraków w celu efektywnego docierania do jak najszerzej grupy odbiorców.

V Zwiększenie kompetencji pracowników instytucji i organizacji w obszarze reagowania w sytuacji przemocy domową

V.1 Zadanie podstawowe: wsparcie specjalistów pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej w zakresie doskonalenia zawodowego

Działania planowane do realizacji	Komórka/ jednostka realizująca	Mierniki 2024 -zakres realizowanego zadania	Planowana wysokość środków na realizację działania 2024
Realizacja superwizji dla specjalistów pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej	- MOPS	Liczba grup superwizyjnych – 3 Liczba uczestników superwizji - 36	15 000 zł
MOPS/PRZ/01			

V.2 Zadanie podstawowe: organizacja szkoleń dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno-pomocowych

Działania planowane do realizacji	Komórka/ jednostka realizująca	Mierniki 2024 -zakres realizowanego zadania	Planowana wysokość środków na realizację działania 2024
Przeprowadzenie specjalistycznych szkoleń dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno-pomocowych MOPS/PRZ/01	- MOPS	Liczba przeprowadzonych szkoleń - 3	20 000 zł
		Liczba uczestników - 60	

V.3 Zadanie podstawowe: interdyscyplinarna wymiana doświadczeń i dobrych praktyk

Działania planowane do realizacji	Komórka/ jednostka realizująca	Mierniki 2024 -zakres realizowanego zadania	Planowana wysokość środków na realizację działania 2024
Zorganizowanie konferencji o tematyce związanej z przemocą domową MOPS/PRZ/01	- MOPS	Liczba uczestników – 100	30 000 zł
		Liczba prelegentów - 5	

V.4 Zadanie komplementarne: współpraca między instytucjami realizującymi działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej

Działania planowane do realizacji	Komórka/ jednostka realizująca	Mierniki 2024 -zakres realizowanego zadania
Podjęcie inicjatyw mających na celu upowszechnianie wiedzy i informacji odnośnie działań interdyscyplinarnych MOPS/OBA	-MOPS, -SOW, - OIK,	Liczba utworzonych / zaktualizowanych baz danych - 1;

MOPS/PRZ/19 Plany jednostek publicznych OIK/PJB	- inne instytucje realizujące Program.	
		Liczba uczestników oddziaływań informacyjno - edukacyjnych - 200.

Przewidywane rezultaty dla celu V w ujęciu rocznym:

- 1) Rozwijanie współpracy między instytucjami realizującymi zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej- wskaźniki realizacji celu:
  - a. liczba instytucji na terenie Gminy Miejskiej Kraków, reagujących w sytuacji zaistnienia przemocy domowej- 6;
  - b. liczba działań, projektów, inicjatyw realizowanych we współpracy z innymi instytucjami - 3;
  - c. liczba spotkań informacyjno - edukacyjnych, konsultacyjnych zorganizowanych dla innych instytucji - 27;
  - d. liczba szkoleń zorganizowanych dla realizatorów procedury „Niebieskie Karty” - 3;
  - e. liczba uczestników szkoleń dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych - 60;
  - f. liczba seminariów zorganizowanych dla profesjonalistów z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej- 1;
  - g. liczba uczestników seminariów - 20.

Opis realizacji działań:

Realizacja zadania będzie polegała na podnoszeniu świadomości w zakresie zjawiska przemocy wśród przedstawicieli instytucji zobowiązanych do podejmowania działań mających na celu udzielenie stosownej pomocy osobom doznającym przemocy.

Działania będą podejmowane przez wszystkich realizatorów Programu i skierowane będą do przedstawicieli instytucji zaangażowanych w realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej. Mają na celu zacieśnianie współpracy między instytucjami oraz przekazywanie informacji z realizacji Programu. Ponadto mogą mieć charakter spotkań inicjujących lub rozszerzających współpracę w celu wypracowywania propozycji nowych, wspólnych rozwiązań w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej oraz w zakresie pracy z osobami doznającymi przemocy domowej i ich rodzinami.

W ramach powyższych działań przewidywane są następujące działania:

- 1) konferencje lub seminaria tematyczne skierowane do przedstawicieli instytucji;

- 2) spotkania informacyjno – edukacyjne dla poszczególnych grup zawodowych m.in: pedagogów, prokuratorów, kuratorów sądowych, lekarzy i pielęgniarek, księży. W czasie spotkań zostaną przedstawione zagadnienia dotyczące zjawiska przemocy domowej, działań podejmowanych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej na terenie Gminy Miejskiej Kraków;
- 3) szkolenia z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej;
- 4) wspieranie wymiany doświadczeń między profesjonalistami;
- 5) promowanie dobrych praktyk w działaniach pomocowych w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.

Ponadto działające na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków Ośrodki Poradnictwa i Terapii Rodzin (OPiTR) w miarę możliwości będą realizować szkolenia i warsztaty skierowane do profesjonalistów. Celem tych oddziaływań jest poprawa sytuacji dzieci krzywdzonych na terenie Gminy Miejskiej Kraków przez edukację różnych grup profesjonalistów: kuratorów sądowych, pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, nauczycieli, policjantów poprzez podniesienie kompetencji uczestników w zakresie diagnozy zjawiska, skutecznej interwencji, rozwijanie umiejętności praktycznych oraz umiejętności pracy z w sytuacji przemocy domowej.

Wydział Edukacji Urzędu Miasta Krakowa, realizując Program w ramach swoich kompetencji podejmować będzie działania mające na celu propagowanie obowiązujących wytycznych, procedur, szkoleń, konferencji, informowanie o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy. W jednostkach oświatowych podległych Wydziałowi dystrybuowane będą materiały promujące Program. W celach informacyjnych udostępniony będzie Portal Edukacyjny Miasta Krakowa.

Wydział Edukacji Urzędu Miasta Krakowa będzie koordynował współpracę Miejskich Poradni Psychologiczno – Pedagogicznych z innymi instytucjami realizującymi zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej. Sukcesywnie będą przekazywane do szkół informacje o konieczności organizowania szkoleń, kampanii informacyjnej dla rodziców, a także o roli szkoły w procedurze „Niebieskie Karty”, ze szczególnym uwzględnieniem kwestii systemowego wprowadzania tematu przemocy domowej do szkoleniowych rad pedagogicznych. W szczególny sposób uwzględnione zostanie działanie mające na celu zmianę postaw przez dyrektorów szkół w zakresie źle pojmowanej ochrony wizerunku w kontekście uruchamiania procedury „Niebieskie Karty”.

W prowadzonych corocznie szkoleniach dla dyrektorów szkół będzie uwzględniany moduł dotyczący różnych aspektów przemocy domowej.

Ponadto wspierane będą działania systemowe w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej skierowane do dzieci i młodzieży, nauczycieli, psychologów i pedagogów.

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy domowej, w sprawach osób stosujących przemoc domową, pozostających pod dozorem lub nadzorem kuratora sądowego, w skład grupy diagnostyczno-pomocowej wchodzi także zawodowy kurator sądowy lub wskazany przez kierownika zespołu kuratorskiej służby sądowej społeczny kurator sądowy. Kuratorzy będą ściśle współpracować z Policją i instytucjami zaangażowanymi w pomoc osobom pokrzywdzonym oraz sprawcom przemocy. W sprawach związanych z popełnieniem przestępstwa polegającego na użyciu przemocy lub groźby bezprawnej, kuratorzy sądowi będą przysyłać informację o oddaniu skazanego pod dozór do jednostki Policji właściwej ze

względu na miejsce stałego pobytu skazanego oraz podejmują ścisłą współpracę w celu ograniczenia zjawiska przemocy domowej. Skutkować to będzie natychmiastową reakcją na ponowne zachowania przemocowe ze strony sprawców oraz udzielaniem pomocy osobom pokrzywdzonym w sytuacji zagrożenia ich życia lub zdrowia.

Kuratorzy będą dążyć do zacieśniania współpracy między poszczególnymi służbami świadczącymi pomoc i zajmującymi się problematyką przemocy domowej oraz do włączania się pracowników Sądu i Prokuratury w akcje i konferencje szkoleniowe mające na celu przeciwdziałanie przemocy domowej oraz ograniczanie występowania tego zjawiska na terenie Gminy Miejskiej Kraków.

8. Monitorowanie i sprawozdawczość

Każda z instytucji odpowiedzialnych za realizację Programu ma obowiązek gromadzić dane sprawozdawcze z realizacji Programu w zakresie ją obowiązującym.

Jednostka odpowiedzialna za koordynowanie realizacji Programu jest zobowiązana raz na rok (w terminie do 30 marca każdego roku) dokonać analizy realizacji Programu w oparciu o dane za rok poprzedzający, przekazane przez jednostki realizujące Program. Na tej podstawie zostanie przeprowadzona przewidziana w konstrukcji Programu ewaluacja mid-term.

Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie poprzez sprawozdawczość dokonywaną w oparciu o wskaźniki działań określone w Programie, w tym wskaźnik strategiczny W12_W „Ustanie zjawiska przemocy domowej („Niebieska Karta”)”.

Ponadto w celu oceny skuteczności oddziaływań Programu, poprawy prowadzonych oddziaływań zostanie wprowadzona ankieta ewaluacyjna dla beneficjentów Programu.

9. Skutki finansowe realizacji Programu.

Program jest realizowany w ramach obowiązków ustawowych każdej ze wskazanych wyżej instytucji. Szacunkowy roczny koszt realizacji Programu w Gminie Miejskiej Kraków wyliczony na podstawie działań planowanych do realizacji w 2024 r., wynosi 1 230 830 złotych.

10. DEKLARACJA WYNIKÓW PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ ORAZ OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ DLA GMINY MIEJSKIEJ KRAKÓW NA LATA 2024-2030

Rezultat programu:	Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali występowania przemocy domowej na terenie Gminy Miejskiej Kraków							
Poprzez:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aktywne i skuteczne współdziałanie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych. 2. Zwiększenie dostępności i skuteczności form pomocy dla osób doznających przemocy domowej z uwzględnieniem osób zależnych (dzieci, osoby z niepełnosprawnością, seniorzy) 3. Zmiana sposobu funkcjonowania osób stosujących przemoc domową 4. Zwiększenie zaangażowania mieszkańców Krakowa odnośnie zjawiska przemocy domowej 5. Zwiększenie kompetencji pracowników instytucji i organizacji w obszarze reagowania w sytuacji przemocy domowej 							
Lp.	Tak, aby:	Wskaźnik	Waga	Wartość bazowa	Wartość znakomita	Przedział		Wartość za 2020
						Min	max	
1.	Odsetek rodzin doznających przemocy domowej był jak najniższy	W2_W (Skala zjawiska przemocy domowej w Gminie Miejskiej Kraków - odsetek rodzin)	0,50	0,5%	0,1%			0,5%
2.	Odsetek rodzin, w których procedura „Niebieskie Karty” została zakończona z uwagi na ustanie przemocy domowej był jak najwyższy	W12_W (Ustanie zjawiska przemocy domowej – „Niebieska Karta”)	0,50	66,79%	75%			66,79%

11. Ryzyka dla programu

Cel szczegółowy	Nazwa ryzyka	Ocena Istotności	Status postępowania z ryzykiem
Zwiększenie dostępności i skuteczności form pomocy dla osób doznających przemocy domowej z uwzględnieniem osób zależnych (dzieci, osoby z niepełnosprawnością, seniorzy)	Błędna diagnoza sytuacji rodziny, skutkująca niewystarczającym rozpoznaniem specyfiki potrzeb osób doznających przemocy, szczególnie dzieci, seniorów, osób z niepełnosprawnością.	5	Przeciwdziałanie
Zmiana sposobu funkcjonowania osób stosujących przemoc domową	Niski stopień gotowości osób stosujących przemoc do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym oraz korzystania z pomocy specjalistycznej.	4	Przeciwdziałanie
Zwiększenie zaangażowania mieszkańców Krakowa odnośnie zjawiska przemocy domowej	Trudności w zmianie przekonań i stereotypów dotyczących zjawiska przemocy domowej.	3	Przeciwdziałanie
Zwiększenie kompetencji pracowników instytucji i organizacji w obszarze reagowania w sytuacji przemocy domowej	Wąska grupa osób zainteresowanych udziałem w szkoleniach i superwizji.	3	Przeciwdziałanie

